

Don Bosco VLAANDEREN

nr. 6 | nov. - dec. 2019 | 123ste jaargang | tweemaandelijks tijdschrift voor de beweging rond Don Bosco | kantoor van afgifte: 3000 Leuven mail | P209042

*Vrolijke
feestdagen!*

Redactie & lay-out

Sarah Verschelde
Don Bosco Media
Don Boscolaan 15
3051 Oud-Heverlee
dbmedia@donbosco.be

Redactieraad

Bart Decancq
Adriaan De Cooman
Pascale Laevens
Simon Nongrum
Bram Reekmans
Jurgen Renders
Laurens Vanderbrugghen
Firmin Vanspauwen

Adreswijziging

Don Bosco Vlaanderen
Fr. Gaystraat 129
1150 Brussel
centrale.propaganda@donbosco.be

Verantwoordelijke uitgever

Wilfried Wambeke, provinciaal
Fr. Gaystraat 129
1150 Brussel
wilfried.wambeke@donbosco.be

Drukkerij

Drukkerij Van der Poorten nv
3010 Leuven
100% klimaatneutrale drukkerij

De bijdragen verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de auteur.

Uw persoonlijke gegevens zijn voor u ter inzage. Ze worden nooit aan derden doorgegeven en dienen enkel voor de verzending van Don Bosco Vlaanderen.

In Vlaanderen:
www.donbosco.be
www.kerknet.be/organisatie/zusters-van-don-bosco

In de wereld:
www.sdb.org
www.cgfmanet.org

Don Bosco Vlaanderen is een gratis blad. Giften zijn daarom steeds welkom op het onderstaande adres en rekening-nummer, met vermelding van 'Don Bosco Vlaanderen':

Don Bosco Centrale vzw
Fr. Gaystraat 129
1150 Brussel
Tel. 02 771 21 00
IBAN: BE27 4272 1008 4573
BIC: KREDBEBB

De rijkdom van de Kerk

door Bart Decancq

De Kerk loopt het risico haar rijkdom te verliezen. Misschien denk je nu spontaan: gelukkig maar!

Ik heb het dan niet over financiën of over eigendommen. Het gaat mij eerder over de rijke traditie waarin stichters van ordes en congregaties vanuit het evangelie een antwoord hebben gegeven op noden van hun tijd.

Natuurlijk deden ze dat met de beelden en de taal van de periode waarin ze leefden. Maar elk op hun eigen manier brachten ze dat evangelie tot leven door in te spelen op situaties van armoede en onrecht. Vanuit een bepaalde invalshoek hebben zij het evangelie gelezen en het handen en voeten gegeven. Door situaties onder de aandacht te brengen, werden

anderen opgeroepen om mee hun schouders te zetten onder dat project. Zo ontstond een rijkdom aan religieuze families en bewegingen van zij die in diezelfde spirit het evangelie beleven.

Die rijkdom lijken we stilaan te verliezen. De benaming 'katholiek' is misschien te algemeen? Misschien te veel alles en tegelijk weinig concreet? De Kerk heeft meer dan ooit nood aan bezielde mensen die met woord en daad een inkleuring geven aan het evangelie. Vanuit de traditie van Don Bosco willen we dat blijven doen; aanpakken wat tegen het evangelie ingaat en vanuit datzelfde Jezusverhaal een antwoord geven op de noden van mensen.

2 DE RIJKDOM VAN DE KERK

4 WAT DOE JIJ ALS JE IN
EEN DIPJE ZIT?

6 WAAR LEREN WE ONZE
KINDEREN NOG VERRIJZEN?

8 DE DRIE WIJZEN

BIJLAGE

10 "LUIGI GAAT MET
MIJ MEE!"

11 JEUGDHULP & EUROPA
INVESTEREN IN PERSONEEL

12 DE STEK GEEFT
NESTVERLATERS HET
DUWTJE DAT ZE NODIG
HEBBEN

14 DE RIJKDOM VAN
SOBER ETEN

16 TORTA DI ARIGNANO

17 ONDERNEMERSCHAP
IN MALI: HET VERHAAL VAN
POLETTE

20 HET SPEELPLEIN IS EEN
THUISHAVEN

22 IN MEMORIAM

24 EEN WITTE PAGINA

Wat doe jij als je

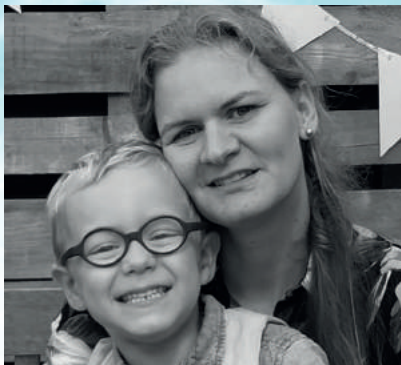

Annemie Tuts, Don Bosco Vorming & Animatie

Als ik in een dipje zit, neem ik mijn wandelschoenen, rugzak, fototoestel en zoek de natuur op. De cadans van het wandelen, de ene voet die voor de andere wordt gezet, brengt rust in hoofd en hart. De wonderlijke wereld naast het pad eist mijn focus op en brengt me altijd weer terug in contact met een diepe bron van levensvreugde. Hippocrates wist het al: "De natuur zelf is de beste heelmeester". Voor mij schuilt er iets oneindig helends in de herhaalde refreinen van de natuur: de troostende zekerheid dat de dageraad aanbreekt na de nacht en lente na de winter.

Nathalie Kerckhove, Medewerkster van Don Bosco Kortrijk

Ik probeer zo'n dag door te komen met een mooie wandeling in de tuin of een lekkere kop thee met het nodige koekje erbij. Het helpt me ook enorm om van me af te schrijven wat er in me omgaat. Een praatje met Don Bosco doet ook wonderen: dan vertel ik hem wat er in mij omgaat en dat lucht op. Wanneer ik kijk naar mijn kinderen, kleinkinderen en de mensen die ik rondom mij heb, dan ben ik me ervan bewust dat ik een heel rijke vrouw ben. Meestal ebt de dip zo weg...

Els Van der Auwera, De Puzzel Haacht

Als ik een dipje heb, dan helpt het om eens goed door te zeuren. Ik ben ongetwijfeld niet de enige die zo denkt. Bij het avondeten kan ik met al mijn frustraties terecht bij mijn man; hij weet dat ik geen antwoord verwacht. Hij luistert, en dat vind ik meer dan voldoende. Als uiteindelijk alles is uitgesproken, probeer ik het los te laten en iets te doen dat mij gelukkig maakt. Zo hou ik bijvoorbeeld van een spelletje met mijn zoontjes, een avondje Netflix onder een knus dekentje of een avondje uit met mijn vrienden.

in een dipje zit?

Maarten Lens, Jeugddienst Don Bosco

Een dipje merk ik op doordat ik niet meer naar buiten kom, niemand wil zien en veel wil slapen. Het moeilijkste hieraan is het dipje zelf te herkennen! Vanaf wanneer ik het opmerk, probeer ik mezelf te verplichten dingen te doen: naar de winkel gaan, vrienden bezoeken, op café gaan, de markt bezoeken,... mezelf uit een situatie van 'sleur' halen, werkt het beste. Ik stel met verbazing vast dat, wanneer ik met kleine stappen begin, ze al snel grote stappen naar verbetering worden.

zr Lutgardis Craeynest

Allereerst let ik erop om niet in zelfbeklag te vervallen. Wel probeer ik na te gaan of de oorzaak van dit dipje bij mij ligt, of bij de situatie en de personen rondom mij. Ligt het bij mezelf? Dan eens goed slapen. Ligt het niet bij mezelf? Maak ik me dan kwaad? Dat helpt niet veel. Psalm 42 geeft me een betere raad: "Waarom zijt ge bedroefd mijn ziel, waarom opstandig? Vertrouw op God, eens zal ik Hem weer loven, mijn Redder en mijn God." Wat ik ook een zeer efficiënt middel tegen een dipje vind, is een nood zien bij een ander en helpen waar het kan. Dat is bevrijdend en gelukmakend.

Koos Meijerincx, Don Bosco NU

Gelukkig zit ik niet zo vaak in een dip. Op die zeldzame momenten dat het wel het geval is, probeer ik mijn zinnen te verzetten door iets leuks te plannen, bijvoorbeeld een uitje. En bidden voor mezelf en de situatie, breng je problemen bij God – doe ze 'symbolisch' in het doosje voor Jezus op je nachtkastje – je slaapt er beter van en het helpt echt!

Waar leren we onze kinderen nog verrijzen?

Door Jean Paul Pinxten & Brecht Nuyts

Christelijk geloven staat of valt met het geloof in de verrijzenis van Jezus van Nazareth. God tilde Jezus op over de grens van de dood heen en maakte zo nieuw en eeuwig leven mogelijk. Niet alleen voor zijn Zoon, maar voor álle mensen! Nog voor zijn eigen dood juichte Jezus het geloof in de verrijzenis toe: hij liet lammen lopen, blinden zien en wekte zelfs mensen op uit de ... dood. Of is het leven écht sterker dan de dood?

ZONDER VERRIJZENIS WAS ER GEEN DON BOSCO

In het 19de eeuwse Turijn van Don Bosco was de toekomst voor velen uitzichtloos. Vele jongeren leefden op straat en vaak kwamen ze terecht in de gevangenis.

Als christen en als priester weigerde Don Bosco toe te geven aan deze situatie. Zijn geloof in een God die ieders naam in zijn handpalm schrijft, gaf hem de kracht om hierin verandering te brengen! Don Bosco richtte zijn oratorio op, een plaats waar die 'god-verlaten' jongeren werden opgevangen en ook God leerden kennen. Ze leerden erop te vertrouwen dat ondanks alle ellende er iemand was die hen onvoorwaardelijk liefhad... hen deed beslissen voortaan het slechte achter zich te laten en te focussen op het goede, de toekomst.

Het godsdienstondericht behoort tot de essentie van de salesiaanse roeping. In nummer 34 van de constituties van de congregatie noteert Don Bosco zelf: "Deze sociëteit (de salesianen van Don Bosco, red.) was in haar aanvang een eenvoudige godsdienstles." Voortdurend heeft Don Bosco het over het belang van godsdienstondericht en meermaals noemt hij dat het voornaamste doel van zijn oratorio. In het reglement voor de huizen krijgen de jongens de aansporing 'veel belang te hechten aan de studie van de godsdienst

**"Waarom nog
rooms-katholieke
godsdienst geven als
levensbeschouwing en
algemene zingeving
ook opties zijn?"**

en de catechismus'. Een belangrijke richtlijn van Don Bosco is dat de godsdienstles naar inhoud en vorm 'aangepast moet zijn' aan de leeftijd en het bevattingsvermogen van de leerlingen.

DE GODSDIENSTLES MOET MEER ZIJN DAN ENKEL HUMANE OPSTAPJES

Waarom nog rooms-katholieke godsdienst geven als levensbeschouwing en algemene zingeving interessante opties zijn? Waarom nog praten over Jezus als ook Mohammed, Boeddha en hippe influencers waardevolle dingen vertellen? Het antwoord hierop is heel eenvoudig want de boodschap van Jezus — en die van Don Bosco — gaat uit van een geloof in de 'verrijzenis'. Dit verrijzenisgeloof overstijgt alle waarden die vandaag steeds meer de norm worden.

"Wie denkt dat leerlingen iets gaan geloven omdat een leraar dat zegt, heeft nog nooit een puber ontmoet"¹, merkt Elke Verhelst (godsdienstleraar) terecht op in haar artikel over het gepeuter aan de lestijden godsdienst. Leerlingen worden in de godsdienstles geconfronteerd met "christelijke waarden en zingeving". Voor de ene leerling een kennismaking met... en voor de andere een verdieping en verrijking van zijn of haar geloof, op weg met Jezus van Nazareth.

In de godsdienstles kunnen leerlingen en leraars hun zoeken en nadenken confronteren met wat de christelijke boodschap als zingeving voorstelt. Humane opstapjes, vertaald in lesmateriaal uit het dagelijkse leven, zijn vaak zinvol en bieden mogelijk goede tips aan. Maar de moeilijke momenten van het leven krijgen in het christelijk geloof een Rijkende Hand die om je geeft, je

toekomst biedt en voor altijd bij je wil zijn! Over de dood heen, gelovend in de verrijzenis!

"Opvoeden in geloof en zelfs de godsdienstles is niet meer zo evident"

DON BOSCO'S TOEKOMST LIGT IN DE VERRIJZENIS

De katholieke of noem het 'christelijke kleur' verbleekt de laatste decennia in onze opvoedkundige kringen. Opvoeden in geloof en zelfs de godsdienstles is niet meer zo evident. En ja, de meest hulpbehoevende jongere van vandaag is vaak anders-gelovig. De salesiaanse opvoedingsgemeenschap staat voor belangrijke en grote vragen. De multiculturele en multireligieuze wereld daagt ons uit om in dat grote werkveld te zoeken naar aanknopingspunten om ons 'pastoraal model' nieuw leven (lees 'verrijzen') in te blazen.

De wereld is echt niet om zeep, integendeel! Don Bosco-jongeren leren optimist te zijn. Liefde en toekomst zijn uiterst belangrijk voor onze leraren en opvoeders. Het is de Liefde die Jezus bedoelde, Liefde met een hoofdletter, de Liefde die ons uitdaagt vertrouwen te hebben in elkaar, vergeving te schenken en te aanvaarden, verantwoordelijkheid op te nemen, durven te geloven dat een uitzichtloze situatie overwonnen kan worden zolang je vertrouwen hebt en vooruit wil kijken... **Op een échte Don Boscoschool leren jongeren verrijzen.**

¹Bron: Elke Verhelst. (2019). Een pleidooi voor een confessioneel vak levensbeschouwing. Geraadpleegd via <https://www.dewereldmorgen.be/community/een-pleidooi-voor-een-confessioneel-vak-levensbeschouwing/>

DE DRIE WIJZEN

Slechts één van onderstaande drie verhalen over de Wijzen uit het Oosten, is correct. Kun jij het verhaal aanduiden dat klopt volgens de katholieke traditie?

A.

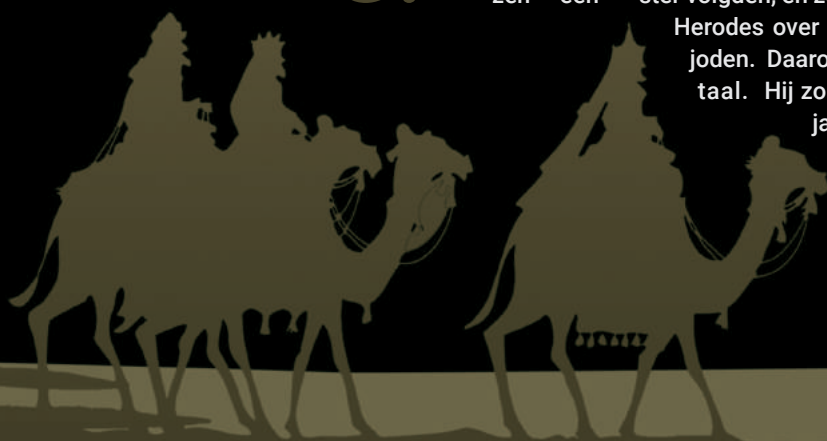
In de tijd van keizer Augustus wordt Jezus geboren in Bethlehem. Wijzen uit het Oosten kwamen daarom naar Jeruzalem, zo lezen we bij Matteüs, met de vraag waar de koning der Joden geboren zou worden. Herodes schrok, want wat betekent de geboorte van kleine Jezus voor zijn koningschap? Daarop zond hij de wijzen uit, om de baby te doden. Toen zij Hem vonden, knielden ze. Ze haalden schatten tevoorschijn: goud, wierook en mirre, gaven het Hem en zijn daarna via een andere weg terug naar huis gegaan.

De Wijzen uit het Oosten worden ook wel de drie koningen genoemd. Later sprak men over "koningen" om het onderscheid tussen de arme zuigeling en het hooggeplaatste bezoek extra in de verf te zetten. Het getal 3 heeft wellicht te maken met de 3 geschenken die ze schonken. Tussen ons gezegd en gezwezen: ik zie wijzen of koningen ook niet meteen ne pot uitleggen voor een cadeautje voor een baby. Dat ze uit het Oosten kwamen, is geen toeval; zo wil de evangelist duidelijk maken dat de heidenen als eersten op weg gaan naar Christus. Vanaf het begin is Jezus' boodschap er voor iedereen: voor joden én voor heidenen.

B.

C.

Waren er wel drie Wijzen uit het Oosten? In het Lucasevangelie staat er geen aantal vermeld, hij had het alleen maar over wijzen. We weten wel dat de wijzen een ster volgden, en zo bij Jezus terechtkwamen. Nadien vertelden zij Herodes over hun bezoek en de geboorte van de koning der joden. Daarop werd hij jaloers en reageerde extreem brutaal. Hij zond soldaten uit om alle jongetjes tussen 0 en 2 jaar te doden in de hoop zijn pasgeboren rivaal uit te schakelen. Die gebeurtenis herdenken we op 28 december, op de feestdag van de onnozele kinderen. Onnozel betekent "onschuldig" in het Middelnederlands.

Bronnen: Willibrord Bijbelvertaling & Thomas KU Leuven. Dit spel is gebaseerd op het VRT-programma De Drie Wijzen.

Oplissing: A: Koning Herodes die de Wijzen uitzond om de kinderen te doden, is onjuist. B: deze versie is correct. C: Het is onjuist dat de Wijzen na hun bezoek aan Jezus terugkeerden naar Herodes. Volgens de versie van Matteüs van het verhaal (de enige versie), werden ze in een droom gewaarschuwd en vertrokken ze langs een andere weg naar hun land en keerden ze uiteindelijk niet naar Herodes terug, ook al had Herodes daarom gevraagd.

don Luigi Variara

BIJLAGE

BIJLAGE BIJ HET MAGAZINE 'Don Bosco Vlaanderen' | nr. 6 | nov. - dec. 2019

16

KATIE WITH INSIDE

walk amidst his own countryside. The lake, the end-
less horizon, space, silence. Was it really like the picture
Garach painted in her mind?

"No!" A confidential messenger picked up some-
where! Anna wondered, as he went on loudly. "So you
will stay with me, Anna, for the sake of your mother—
for the sake of what I can help you achieve. You know
you can't afford to do otherwise. Every instinct tells you
that it's a chance you're just going to have to take."

A chance, yes, Anna acknowledged later, perceiving
her husband's face. A chance, but also an opportunity
too good to be refused.

Garach himself Evans, master, genius, actually offer-
ing to spend his precious time with her. He was right
on one point, every instinct did scream at her to accept
this amazing proposal. Every instinct—and every sen-
sible conclusion, every disappointed thought.

But what about those other instincts? The ones that
said Garach Evans would forget all about his music the
moment they were under the same roof together—and
truly alone. Hadn't his own words convinced him? He
also played like a virgin—very probably—and it was a
condition he'd said he would refuse to allow for much
longer. Was that to be the extent of her tuition? If he
saw to it that she could no longer play with that vir-
ginal quality, would that satisfy the man? Was that the
beginning, middle and end of the whole story? Just an
excuse for him to have an amorous weekend?

No way! Anna marched over to the telephone and
picked up the receiver. He couldn't actually abuse
her. Could he?

The idea was suddenly vanishing and she had to sit
down quickly on her bed. No. This was not the time
for giving in. Not the time to find out what it was really

“Luigi gaat
met mij mee!”

“Luigi gaat met mij mee!”

Door Wim Collin, sdb

Dr. Wim Collin geeft geschiedenis aan de Pauselijke Salesiaanse Universiteit (UPS) in Rome.

Luigi Variara (1875 – 1923) hoort bij de laatste generatie leerlingen van Valdocco die Don Bosco nog gekend hebben.

Luigi wilde niet naar Valdocco, hij wilde geen priester worden. “Je zult je roeping wel vinden!”, antwoordde zijn vader. Als hij in 1894 aan zijn priesterstudies begint, **ontmoet hij don Unia**, een missionaris in Colombia. Hij vertelt over zijn werk bij de melaatsen. Met 188 zijn de studenten, maar de blik van don Unia blijft op Luigi gefixeerd: “Hij gaat met mij mee!” zegt hij.

In **Agua di Dios**, de stad waar hij naartoe trekt in Colombia, zijn er 2.000 inwoners, 800 van hen lijden aan **lepra**. Er is veel werk, hard werk in uitzichtloze situaties. Bij de melaatsen zijn er meisjes en vrouwen die graag zuster willen worden, maar geen enkele congregatie wil hen opnemen, zelfs hun kinderen worden geweigerd. Don Variara realiseert wat bijna onmogelijk leek: op 7 mei 1895 sticht hij met enkele jonge vrouwen de **“Congregatie van de heilige harten van Jezus en Maria”**. Samen nemen ze de zorg op voor de armen, de zieken en de behoeftigen. Omdat ze overal uitgesloten worden en omdat Variara vindt dat ook de “laatsten” recht hebben op een menswaardig bestaan, komen er scholen, ziekenhuizen, dispensaria en initiatieven voor de vrije tijd.

10 jaar lang blijft hij daar tot zijn religieuze oversten hem naar een andere missie sturen, **weg van de melaatsen en de zusters**. Hij heeft dikwijls gevraagd om te mogen teruggaan, maar het mocht niet baten. Het was een bittere strijd, zijn oversten begrepen niet wat voor een belangrijk emancipatorisch en pastoraal werk don Luigi begonnen was in Agua di Dios.

Ook de ziekte die hem in 1923 het leven zou kosten, werd een ongelijke strijd. Hij werd amper 49 jaar oud. Hij leek een beetje te vergeten, maar zijn zusters vergaten hem niet. “Hij nam een voorbeeld aan de barmhartigheid van Jezus en zette die om in concrete daden”, zei paus Johannes Paulus II over hem toen hij in 2002 werd **zalig verklaard**.

In de volgende editie lees je meer over Franciscus van Sales (1567–1622).

Jeugdhulp & Europa investeren in personeel

Jeugdhulp Don Bosco Vlaanderen ontvangt 80.000 euro steun via het Europees Sociaal Fonds (ESF). De subsidie gaat volledig naar het personeelsbeleid. Marie Coen is coördinator van het ESF-project, ze zegt: "Ik wil me inzetten voor mijn collega's. Ik geloof namelijk dat tevreden en geëngageerde collega's nog betere hulpverlening voor de jongeren bieden."

Het ESF-project maakt werk van deze vijf beleidslijnen:

1. Het onthaalbeleid: Nieuwe medewerkers worden in onze huizen goed ontvangen, maar nu gebeurt dat nog *ad hoc*. We willen een kader uitwerken, uniform voor al onze centra. We wensen nieuwe medewerkers een

warm en (na)zinderend onthaal te bieden. Dit willen we bereiken met een onthaalbrochure en een 'mentor' die hen mee op weg helpt. En dit niet enkel op hun startdag, maar ook na een aantal dagen en maanden in de voorziening.

2. Het opleidingsbeleid: We zijn een organisatie in volle groei en die veranderingen brengen ook nieuwe of andere verwachtingen met zich mee. We werken aan een plan van aanpak om de verschillende vragen van de medewerkers en de organisatie te beantwoorden. Dit komt iedereen ten goede.

"Ik geloof dat tevreden en geëngageerde collega's nog betere hulpverlening voor de jongeren bieden"

3. Het psychosociaal welzijn: De laatste vijf jaar vielen een aantal van onze medewerkers uit met een burn-out. Willen we dat probleem aanpakken, dan moeten we naar het totaalplaatje kijken. Waarom valt iemand uit? Wat kan de vzw zelf doen? Welke extra ondersteuning is er (nog niet)? Kunnen we bepaalde arbeidsvoorwaarden herzien? Met het ESF krijgen we de kans om op zoek te gaan naar de oorzaken en uit te kijken naar oplossingen.

4. Het leiderschap: We gaan uit van een coachend en participatief leiderschap. We willen ertoe komen dat medewerkers zich voldoende gesteund voelen om ondernemend te zijn. Zo willen we afstappen van de huidige, meer leidende leiderschapsstijl. Zoals we ook onze jongeren benaderen, moeten we de medewerkers benaderen, vanuit het erkennen van hun kunnen.

**Practice what
you preach,
ook dàt is Don Bosco!**

5. Het diversiteitsbeleid: We trekken te weinig mensen aan met een andere culturele achtergrond of met een fysieke beperking. Hoe komt dat? Het is een meerwaarde om (nog) meer diversiteit te hebben onder de medewerkers, ook omwille van de evoluties die in de samenleving plaatsvinden. Voor de jongeren zorgt het ook voor (h)erkenning.

Herken je in deze opsomming elementen uit het salesiaans opvoedingsproject? Dat is geen toeval, het opvoedingsproject is en blijft onze toetssteen. Waar we voor staan bij onze jongeren, telt ook bij onze collega's. *Practice what you preach*, ook dàt is Don Bosco!

De STeK geeft nestverlaters het duwtje dat ze nodig hebben

Wim Claessen werkt al 25 jaar bij Jeugdhulp Don Bosco. In januari 2019 zette hij samen met collega's zijn schouders onder een nieuw project: STerk door Eigen Kracht, aka "De STeK". De STeK heeft 2 kleinschalige wooneenheden (KWE), met 6 kamers in Lier en 4 kamers in Vremde. Daar bereiden jongeren zich voor op zelfstandig wonen.

WAAROM KIEST JEUGDHULP VOOR NESTVERLATERS?

Wie 18 wordt en in de bijzondere jeugdzorg zit, stopt er vaak onmiddellijk mee of gaat op CBAW (Context Begeleiding Autonoom Wonen). Veel jongeren zijn instellingsmoe. Heel wat van die gasten vallen dan terug op een klein netwerk en een even beperkt inkomen. Het zwarte gat lonkt, net zoals eenzaamheid. De beleving van het nestverlaten is anders bij de gemiddelde Vlaamse jongere die op zijn of haar 25ste vol enthousiasme het ouderlijk huis verlaat, gepakt met 7 extra (belangrijke) jaren levenservaring en in vele gevallen met een kansrijk diploma.

WIL JE ZEGGEN DAT ZE HIER LEREN OMGAAN MET EENZAAMHEID?

Onze gasten komen vaak uit leefgroepen waar er constant volk is. De meeste gasten die alleen gaan wonen hebben wel wat vrienden, maar om dan 's avonds in je eentje thuis te zitten, dat is toch een ander verhaal. Toch is alleen-zijn als het donker wordt, voor bijna iedereen de harde realiteit. Het is niet vanzelfsprekend om daar zomaar mee om te kunnen.

WANNEER ZIJN JONGEREN ER KLAAR VOOR OM ALLEEN TE GAAN WONEN?

Dat is een moeilijke vraag. Je weet nooit hoe het gaat lopen. Een belangrijke factor is dat ze weten waar ze terechtkunnen als ze problemen hebben. Eigenlijk moet je niet streven naar onafhankelijkheid, wel naar interdependentie. Daarmee bedoel ik: onderling afhankelijk leren zijn. Het is niet de bedoeling dat we onze gasten hier alleen maar praktische vaardigheden aanleren, het is veel belangrijker dat ze weten dat ze er niet alleen voor staan. Dat is voor mij ook het belangrijkste element uit het opvoedingsproject: het 'er zijn voor hen'.

Daarom proberen we ook netwerkversterkend te werken, zodat ze nadien mensen hebben op wie ze kunnen terugvallen.

HAAL JIJ JOUW MOTIVATIE VOOR DIT PROJECT UIT JE GELOOF?

Nee. Ik ben eigenlijk niet gelovig, maar ik deel wel heel veel waarden met het salesiaans opvoedingsproject. Ook onze jongeren zijn niet zo bezig met het geloof. We hebben wel bijvoorbeeld iemand die het moeilijk heeft met de maatschappij, en dan vooral met de overconsumptie. Hij zoekt zijn weg in het boeddhisme en maakt plannen om een jaar naar Nepal te trekken. Anderen zijn daar dan weer helemaal niet mee bezig; zij focussen zich vooral op de persoonlijke ontwikkeling.

BEN JE EEN VADERFIGUUR VOOR HEN?

Een vaderfiguur zou ik mezelf niet noemen, ik ben een begeleider. Dat zijn twee verschillende dingen. Als begeleider ben je meer doelbewust en planmatig bezig. Je probeert wel een voorbeeldfiguur te zijn, betrouwbaar te zijn en er onvoorwaardelijk zijn voor de gasten. Maar net zoals een goede vader, controleren we elke ochtend of iedereen uit de veren is en geven we een duwtje als dat nodig blijkt. Ook de avonden zijn belangrijk. Twee à drie avonden per week zijn we aanwezig voor de gasten. Op maandagavond maken we tijd om samen te winkelen, te koken, te eten. Door er gewoon te zijn voor de gasten, te luisteren

naar hen, hen te helpen met praktische zaken ... bouw je stilletesaan een vertrouwensband op. We verwachten wel wat van hen. Wie in de STeK wil wonen, moet aan zichzelf willen werken, aanwezig zijn op afgesproken tijdstippen, wekelijks met de opvoeders spreken, een zinvolle dagbesteding hebben ... De STeK is geen vrijblijvende woonoptie.

WELKE JONGEREN VIND JE IN DE STEK?

Het zijn jongeren zoals alle andere jongeren; ze hebben dezelfde wensen en dromen. De meeste van onze gasten hebben een verleden in de jeugdzorg, omdat er thuis een problematische opvoedingssituatie heerste. Hierdoor zijn hun wensen en dromen ondergesneeuwd geraakt. In de STeK proberen we door krachtgericht te werken die wensen en dromen weer naar boven te halen. Het alleenwonen brengt ook bij hen een grote druk met zich mee. Ze willen dat zo goed doen en als het dan wat misloopt, weten ze niet welke kant ze uit moeten. Daarom vinden we het belangrijk om voor nestverlaters een rustmoment in te bouwen. De STeK is een plek waar ze op eigen tempo leren zelfstandig te wonen. Dat doen we door een warme thuis aan te bieden en er voor hen te zijn.

De rijkdom van sober eten

Interview met Pacale Laevens

Als Pascale kookt – en dat doet ze vaak –, grijpt ze graag terug naar de sobere Italiaanse keuken. Italianen zelf omschrijven deze keuken als cucina povera. En dat smaakt!

WAT IS CUCINA POVERA?

Cucina povera betekent letterlijk 'arme keuken', maar ik gebruik liever de term 'plattelandskeuken'. Het is basic, en ook lekker. De kunst van koken is dat je met weinig ingrediënten toch iets lekkers creëert. Cucina povera is een sobere keuken: je gaat aan de slag met producten die je als het ware in je eigen moestuintje kunt kweken.

**“Ik gebruik
liever de term
plattelandskeuken”**

IS DIT DE KEUKEN DIE DON BOSCO EN LUIGI VARIARA KENDEN?

Vroeger had je niets anders. Zeker in Piëmont. Piëmont zit gevangen tussen de Alpen en de Apennijnen en ligt ver van de zee. Steden die aan de zee lagen, hebben van oudsher een aanvoer van elders. Door die geografische isolatie, de ruwe streek, de hete zomers en de strenge winters, was de streek aangewezen op producten van eigen bodem. En dat zijn er heel wat, aangezien Piëmont een vruchtbare streek is.

KUNNEN JONGEREN CUCINA POVERA SMAKEN?

De laatste 30 à 35 jaar krijgt cucina povera veel aandacht in Italië, en is zeker ook bij jonge mensen populair. In 1986 ontstond hier de Slow Food-beweging. Deze beweging wilde teruggaan naar de eenvoudige keukens en zette zich af tegen de commercialisering van voeding. Het past in een groter plaatje van herwaardering voor lokale producten, seizoensgebonden producten en bewust kiezen voor eerlijke handel.

WELKE INVLOED HEEFT DE SLOW FOOD-BEWEGING OP DE ITALIAANSE SAMENLEVING?

Dé Italiaan is niets zonder zijn eten. Het belang van Slow Food is groot, en daarmee ook alles wat erbij hoort. Al jaren gaan jongeren uit het zuiden van Italië hun geluk beproeven in het noorden, maar door het succes van die Slow Food-beweging wordt die evolutie nu teruggedroefd. Jongeren zijn steeds meer bezig met bewust eten en zien er werkmogelijkheden in. Niet alleen de groente-teelt, maar ook andere gerelateerde ambachten zitten opnieuw in de lift. De beweging zorgt ervoor dat jongeren beetje bij beetje terugkeren naar de plattelandsstreken in het zuiden.

IS EEN ARME KEUKEN, EEN RIJKE OF GEZONDE KEUKEN?

Soms wel, maar niet altijd. Neem nu bijvoorbeeld polenta; het geeft snel een verzadigend gevoel, maar daarom is het nog niet gezond. Polenta is slechts zetmeel met water. Het is ook éézijdig. We mogen het culinair verleden niet romantiseren. Ik denk niet dat de bevolking vroeger sowieso fruit én groenten aten, ze stelden zich daar ook geen vragen bij. Of zou iemand als Don Bosco zich zorgen hebben gemaakt over het aantal proteïnen, vitamine C of vezels dat hij binnenkreeg? Als ze toen appels oogstten, aten ze ervan tot ze er bij wijze van spreken bij neervielen. Ook al gaat het om fruit, zo'n eetgewoonte is niet gezond... Om van een gezonde keuken te kunnen spreken, is variatie vereist. En dat was niet altijd het geval.

IS CUCINA POVERA OOK VOEDSEL VOOR DE GEEST?

Als ik in Turijn ben, vraag ik me wel eens af hoe die 19e-eeuwse moeders dat toch deden? Hoe kun je zonder centen toch creatief genoeg zijn om iedere dag lekker eten op tafel te serveren? Dat intrigeert mij enorm. Want we kunnen nu wel oude recepten lezen, maar we gaan vervolgens naar de supermarkt en kopen simpelweg wat er op het lijstje staat. Vroeger was zoiets ondenkbaar. Als de kip geen ei had gelegd...

LUSTEN JOUW KINDEREN JE SOBERE MAALTIJDEN?

Ik vind het belangrijk dat mijn kinderen leren respect te hebben voor wat er op tafel komt. Ze leren tevreden zijn met wat ze krijgen. Hun appreciatie ervaar ik als een beloning voor het geleverde werk. Sober hoeft niet smaakloos te zijn, want ik heb altijd het gevoel dat ik iets lekkers klaarmaak. De glimlach van mijn gasten spreekt boekdelen.

Torta di arignano

INGREDIËNTEN (4 PERSONEN)

1kg appels/peren
100gr rietsuiker
1 ei
150gr amaretti in stukjes
80gr bitter cacao poeder
100gr gemalen noten
1 eetlepel marsala
boter
zeste van 1 citroen

BEREIDING

1. Schil de appels en peren en snij in kleine, gelijke stukken.
2. Doe deze met wat boter in de pan. Voeg hier de suiker en de marsala wijn aan toe.
3. Stoof op een zacht vuurtje tot het fruit glazig en zacht wordt, maar zorg dat het geen moes wordt.
4. Laat het fruit afkoelen.
5. Doe deze mengeling in een grote mengkom en voeg er de noten, het cacaopoeder, de amaretti-koekjes, de citroenzeste en het ei bij.
6. Doe het geheel in een ondiepe ovenschaal die vooraf ingeboterd is.
7. Laat bakken in een oven van 180°C voor ongeveer een uurtje, tot je een mooi korstje krijgt aan de bovenkant.

Tip: overheerlijk met
een bolletje vanille-ijs!

Ondernemerschap in Mali: het verhaal van Polette

Polette Lahan KAMATE groeide op in een familie met weinig financiële middelen. In 2016 werd ze opgemerkt door de directeur van de Don Bosco school in Bamako. Hij zag hoe gemotiveerd ze was om verder te studeren en bood haar een beurs aan waarmee ze een opleiding 'landbouwondernehmer' kon aanvatten. Polette greep die kans met beide handen; handen die ze maar al te graag in de grond stak om met veel passie aan landbouw te doen. Ze werkte hard en slaagde met glans.

“Al snel bleek dat er naast de passie voor landbouw ook ondernemersbloed door haar aderen stroomde”

Door Bram Reekmans

Vijf jongeren, één droom: “Onze droom is om grote ondernemers te worden en dat ons bedrijf wordt gerekend tot de opkomende bedrijven in de landbouwsector in Mali”. Polette en haar vrienden zien het groots. Samen startten ze hun eigen landbouwbedrijf in het laatste jaar van hun opleiding in de Don Bosco school in Bamako, een beroepsschool die ondersteund wordt door de salesiaanse ngo VIA Don Bosco. Ondersteund door het tewerkstellingsbureau dat aan de school verbonden is, zetten ze hun eerste stappen als ondernemer. The sky is the limit, maar de grond het werkterrein waar ze de zaadjes voor hun dromen planten.

Niet enkel het bewerken van de grond interesseerde haar, maar ook de cijfers en het uitbouwen van een succesvolle onderneming. Daarom besloot ze in het laatste jaar van haar opleiding om samen met vier

klasgenoten een eigen landbouwbedrijf op te richten. Ze konden daarbij rekenen op de ondersteuning van het tewerkstellingsbureau dat jaren geleden binnen het programma van VIA Don Bosco werd opgericht om jongeren te begeleiden naar de arbeidsmarkt of ondernemerschap. Samen met het tewerkstellingsbureau ontwikkelden de vijf jonge ondernemers hun businessplan. *“Zonder het tewerkstellingsbureau zouden we niet staan waar we nu staan, want we hebben geen geld om een consultant te betalen om ons te helpen”, aldus Polette.*

Zo werden Polette en haar klasgenoten *businesspartners in crime*. Ze noemden hun bedrijf **‘Bosco Vert’** en zijn van plan om hun activiteiten verder uit te breiden. Ze willen hun producten heel het jaar door kunnen verkopen in Bamako en omstreken, zonder onderbreking. De opbrengst willen ze gebruiken om de lopende activiteiten te financieren, hun landbouwactiviteiten te diversifiëren en de moestuin te vergroten.

Jongeren als Polette en haar vrienden zijn broodnodig in Mali. Negentig procent van de Malinese bevolking leeft er immers van de landbouw en aanverwante activiteiten. Er is dus **nood aan opgeleide**

landbouwondernemers die een geïntegreerde opleiding genieten in landbouw, veeteelt, viskwekerij, boomteelt, en beheer. Duurzame landbouw is immers een belangrijke bron van werkgelegenheid voor jongeren. Het versterken van de landbouwsector helpt om de economische vitaliteit op het platteland te behouden en om de plattelandsvlucht naar de steden en andere landen tegen te gaan.

Jongeren die het platteland ontvluchten om economische redenen en in de stad hun geluk gaan beproeven: het is een veelvoorkomend fenomeen in heel wat Afrikaanse landen. In Mali wordt dit nog versterkt door terroristische groeperingen die in het noorden en het centrum van het land angst en armoede zaaien. Bij gebrek aan financiële middelen voor een menswaardig bestaan, verlaten veel jongeren het platteland en sluiten zich aan bij de massa werklozen in stedelijke gebieden. Daar zijn hun kansen op een menswaardige toekomst echter beperkt, zeker wanneer ze zonder diploma op zoek moeten naar waardig werk. Het is daarom belangrijk voor de hele economie dat de inkomsten voor de landbouwsector stijgen. Zo niet, blijft een massa potentiële arbeidskrachten onbenut omdat er geen industrieel apparaat bestaat om ze te werk te stellen. Bovendien blijft het voeden van het land een essentiële behoefte.

“Onze droom is om grote ondernemers te worden en dat ons bedrijf wordt gerekend tot de opkomende bedrijven in de landbouwsector in Mali”

Om hieraan tegemoet te komen en vanuit de vaststelling dat slechts vijf procent van de arbeidskrachten in Mali wordt tewerkgesteld door particuliere bedrijven en openbare diensten, heeft

de Don Bosco school in Bamako in 2016 de **opleiding 'landbouwondernemer'** opgericht. De beste vooruitzichten op een baan hebben jongeren immers wanneer ze als zelfstandige kunnen beginnen. Vanaf het eerste jaar van de opleiding krijgen de leerlingen de basis van ondernemerschap aangeleerd. Niet enkel vaardigheden als boekhouding en financiën komen aan bod, maar ook de meer persoonsgebonden kenmerken zoals zelfkennis en discipline. Een goede ondernemer moet van vele markten thuis zijn.

Van bij de oprichting in 2016 vinden vele jongeren als Polette hun weg naar de opleiding. Ze komen vaak uit zeer kwetsbare families die niet of

**“Niet enkel
vaardigheden
als boekhouding
en financiën
komen aan bod,
maar ook de meer
persoonsgebonden
kenmerken zoals
zelfkennis en
discipline”**

amper in hun eigen behoeften kunnen voorzien. De jongeren zijn de grote hoop van de hele regio. Wanneer ze slagen als landbouwondernemer kunnen ze niet alleen hun familie uit de armoede tillen, maar dragen ze bij tot de plattelandsontwikkeling en bij uitbreiding de **economische ontwikkeling van Mali**. Polette heeft onder tussen haar activiteiten uitgebreid: naast haar werk in het landbouwbedrijf geeft ze ook kennis door aan haar familie in een klein tuinierproject dat ze opstartte zodat haar familie zelfvoorzienend kan zijn. Een hoopgevend verhaal uit een geteisterd land.

Het speelplein is een thuishaven

ANIMATOR BIJ DON BOSCO

Ik wilde me graag verder ontplooiën en dacht dat dat als animator wel het beste zou lukken. Ik maakte altijd al veel plezier met jongere kinderen en kijk: na al die jaren ben ik nog steeds op en top gelukkig op het speelplein! Ik ben meer dan ik dacht een leaderstype, misschien omdat ik nu leerkracht ben en me daarin heb kunnen trainen? Ik wist ook niet dat ik zo veel grenzen kon verleggen op het speelplein. Ik probeer zo veel mogelijk met de kinderen te spelen door me bijvoorbeeld te verkleden in hun favoriete helden. De kinderen vinden dat altijd geweldig.

**“De speelpleinwerkingen
van Don Bosco worden
gekenmerkt door hun
goede sfeer. 't Is als een
thuishaven, een familie”**

Charlotte Dupont, jobstudente bij Jeugddienst Don Bosco, presenteert jullie Lenny Swalens! Lenny is 25 jaar, hoofdanimator en pleinleiding op speelplein Don Bosco Halle. Als het geen speelplein is, vind je hem bij de leerlingen uit het derde leerjaar van gemeentelijke basisschool Blokbos in Lot.

Wat doen wij hier allemaal? Wat doen we hier eigenlijk niet, dat is een betere vraag! De speelpleinwerkingen van Don Bosco worden gekenmerkt door hun goede sfeer. 't Is als een thuishaven, een familie. Wij verdienen geen cent, maar we krijgen wel kost en inwoon. Vooral de sfeer hier om zes uur 's avonds, wanneer de kinderen weg zijn en wij aan tafel zitten met de animatoren en we nog allerlei activiteiten samen doen, dat maakt het echt in tienvoud goed. Ik begrijp dat mensen soms twijfelen, ik deed dat ook, maar echt waar, je moet die stap gewoon zetten. Als je één keer meedoet, dan zal je meteen merken: dit is echt een wauw-ervaring!

FEAR OF MISSING OUT

Ik ben onderwijzer en ik kies ervoor om mijn tien maanden schoolkinderen in te ruilen voor twee maanden speelpleinkinderen. Ik zie dat als een energizer omdat ik me hier helemaal kan uitleven met die gasten. Ik heb een fear of missing out, typisch voor millennials zul je misschien denken, maar ik kan niks missen van het speelplein. Daarom ben ik er elke dag, zes weken lang. Ik wil bij elke activiteit aanwezig zijn.

Ik sprong om twaalf uur in mijn auto, reed een kwartiertje naar Halle om daar een half uur mee te spelen met de kinderen en animatoren. Daarna haastte ik me dan weer naar mijn school in Lot om op tijd mijn kinderen uit de rij te halen en weer les te geven. Dus zo neig is dat wel, ja.

LEVENSVÉRANDÉREND

Animator zijn, kan echt impact hebben op je levensloop. Er was hier eens een animator die dierenzorg studeerde. Wij waren toen net gestart met inclusie, wat betekent dat we extra begeleiding aanbieden voor kinderen met een mentale of fysieke beperking. Hij ging meteen aan de slag met die jongeren en hij vond dat zo geweldig, dat hij er zijn job van heeft gemaakt. Hij stopte met dierenzorg, schakelde over naar speciale zorg en werkt nu in een opvangtehuis. Toch fascinerend om te zien hoe opeens alles kan veranderen, hé?

*“Als je één keer meedoet,
dan ervaar je meteen het
wauw-gevoel!”*

UITSTERVEND RAS

“Animatoren zijn een uitstervend ras”, denk ik soms. Omdat er veel collega’s zullen stoppen, ben ik volgend jaar – na Jan Merckx en Koen Timmermans (allebei 36 jaar) – misschien wel de oudste van ons speelplein! Maar ieder jaar komen er gelukkig 16-jarigen bij, een nieuwe generatie met wie het uiteindelijk altijd klikt. Je maakt hier eigenlijk altijd nieuwe vrienden, en dat vind ik een meerwaarde!

GROOT FIGUUR

Aan het begin van elke speelpleinzomer, houden we een formatie. Dansend en zingend stellen alle animatoren zich voor aan de kinderen. Ik vind het superleuk als al die jongens en meisjes mijn naam scanderen. Ik ben heel timide begonnen, maar voel me nu soms een van de grote figuren naar wie ik vroeger zo opkeek. Elk jaar komen hier duizenden kinderen, dagelijks zijn we met meer dan driehonderd, en bijna iedereen kent mijn naam, hoe hartverwarmend is dat wel niet!

**Jouw licht
in de advent**

adventsbrochure
code: 061 €7

Bestellen kun je bij Centrale Propaganda
Fr. Gaystraat 129, 1150 Brussel
E-mail: centrale.propaganda@donbosco.be
Of via www.donbosco.be/webshop

De advent: een tijd om zich naar God te richten, om te zien hoe Hij ons van het oude naar het nieuwe laat gaan. Deze brochure wil je helpen een brug te leggen tussen rijke Bijbelsteksten en de persoonlijke ervaringen van je eigen leven. De commentaren, suggesties en veelvuldige illustraties vormen een goede spirituele voorbereiding op het kerstfeest.

In memoriam

Gerard Nachtergaele, priester-salesiaan 1934-2019

Op 1 februari 1934 werd Gerard in een groot gezin geboren in het landelijke Gottem. Op zijn 26 klopte hij aan bij Don Bosco Kortrijk, om niet veel later naar Uruguay te trekken als missionaris. Daar studeerde hij theologie en werd hij tot priester gewijd. Hij schipte het tot directeur van de landbouwschool. Gerard boerde graag, wat hem dicht bij

de landelijke jeugd bracht. Hij was veeleisend voor de jongeren en ook voor zichzelf. Hij creëerde een familiaal klimaat om de omgang en het verantwoordelijkheidsgevoel bij de jongeren te bevorderen. Oud-leerlingen benadrukken zijn vriendelijkheid, zijn luisteren, zijn geduld. Na 25 jaar verliet hij de school en begon hij met parochiaal werk in Colón en Salto. Hij zorgde voor catechese, sacramenten... altijd met vaderlijke gebaren en aandachtig luisteren. Gerard was geen man van grote projecten, wat hij deed, werd bepaald door de behoefte van wie hem benaderde.

Frans (Sooi) Achten, priester-salesiaan

1930-2019

Op 89-jarige leeftijd overleed Frans Achten in Achel. In zijn noviciaat kreeg hij de roepnaam Sooi, zo is iedereen hem blijven noemen. Achel was zijn thuishaven, hij kwam er graag. Toen zijn moeder er niet meer was, kreeg hij onderdak bij zijn zus Lies. Sooi was als jonge kerel niet alleen een prima student. Al was hij klein

van gestalte, hij kon lopen en spurten als de beste. Voetballen was zijn ding, waardoor de salesiaanse eigenheden hem bijna op het lijf waren geschreven. Hij had talenten om jongeren te animeren. Sooi had gaven en kwaliteiten waarmee hij in salesiaanse stijl een bekwame opvoeder was, een goed salesiaan. In Sint-Denijs-Westrem en Haacht was hij leraar, en in Sint-Pieters-Leeuw was hij directeur van de Assumptaschool. Daar floreerde hij en had hij een warme band met de leerlingen en het personeel.

Jetta Nysen, zuster van Don Bosco

1920-2019

Zuster Jetta werd geboren in Gerdingen als jongste in een gezin van twaalf. Zuster Jetta schreef: "aan de lange tafel leerden wij delen met elkaar. Daar ontstond de gezellige familiesfeer, het vreugdevol samenzijn". In 1942 zette zij de stap naar het postulaat en in 1945 sprak zij haar eerste geloften uit in Groot-Bijgaarden. Na

wat tegenstribbelen aanvaardde ze om voor onderwijzeres te studeren en daar heeft zij nooit spijt van gehad, want het gaf haar toegang tot een leven waarin ze kinderen en jongeren zin gaf in het leren en het leven. Als religieuze vrouw bleef ze 48 jaar lang betrokken in het schoolleven in Groot-Bijgaarden, Jette, Lippelo, Kortrijk, Gerdingen en Heverlee. In 1998 verhuisde zuster Jetta naar Wijnegem. Vanaf haar 92 jaar was zij op rust maar ze bleef lezen, schrijven, puzzelen en bidden.

Jozef Gevaert, priester-salesiaan

1930-2019

Jozef Gevaert overleed op 88-jarige leeftijd in Heverlee. De eenvoudige en bescheiden boerenjongen uit het West-Vlaamse Ruddervoorde bleek een groot intellectueel. Getekend door een diepe salesiaanse bewogenheid, een grote bekommernis voor het levensgeluk van jonge mensen en een kritische geest, was Jozef meer dan 40 jaar professor aan de Pauselijke Salesiaanse Universiteit (UPS)

in Rome. Nauwgezet en onvermoeibaar bouwde hij mee aan het internationaal prestige van het Salesiaans Catechetisch Instituut. Als autoriteit in zijn vakgebied heeft Jozef generaties jonge salesianen van over de hele wereld gevormd tot verkondigers van het Evangelie. Een verkondiging die niet steunt op het geloof in de verrijzenis en die niet geworteld is in het leven van diepgelovige mensen, zo schreef hij, zal geen effect hebben. Door zijn overlijden is een mijlpaal heengegaan op het gebied van de christelijke initiatie, maar zijn publicaties zullen ongetwijfeld velen blijven inspireren.

Een witte pagina

Een witte pagina

De angst slaat om mijn hart

Een witte pagina die heel veel van mij

Verwacht

Hoe moet ik beginnen?

Een mooie openingszin?

Een grap om het witte ijs te breken?

Eens ik er iets op zet is het niet nieuw

Is het voor eeuwig gemerkt.

Wie ben ik om te bepalen wat er op komt?

Hoe moet ik dat bepalen?

Een witte pagina grijpt me bij mijn keel

Ik teken nog liever in mijn schoolboeken en

Krijg dan honderdduizend opmerkingen

Van mijn leerkrachten over hoe ik mijn

Belangrijke boeken beklad,

Dan dat ik een kladblad pak en een witte

Pagina zie.

Want het wit schrikt me af,

Zoals een olifant bang heeft van een muis

Durf ik met geen potlood of pen een wit blad te bekladden.

Een witte pagina is een nieuw begin

En dat is eng

Want wie weet verpest ik het weer

Moet ik opnieuw opnieuw beginnen

Ik verpest nog liever het oude wat meer,

Ik teken het liefst nog door op een vol papier

Dan dat ik een nieuw wit blad pak en dat

Beklad.

Een witte pagina

De angst slaat me om mijn hart

Met bevende handen pak ik mijn hart

Met bevende handen pak ik mijn potlood.

Vlak boven het witte oppervlak stop ik,

Nee toch liever niet.

Vlug leg ik het blad terug en zoek naar

Al beklad papier.